

ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในยุคการเปลี่ยนแปลง: นวัตกรรมเพื่อชุมชนตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน

หทัยชนก บัวเจริญ (ปร.ด)^{1*}, คารินทร์ โพธิ์ตั้งธรรม (ปร.ด)²

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการนำเสนอข้อคิดเห็นเชิงนโยบายต่อการทบทวนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนประเด็นการสร้างและพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชนตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อเร่งรัดการปฏิรูปคณะพยาบาลศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยผู้บริหารสามารถวางระบบและกลไกเชิงนโยบายด้วยยุทธศาสตร์ 3 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์ปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรให้ที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมชุมชนโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก 2) ยุทธศาสตร์การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรใหม่เพื่อปรับปรุงหลักสูตรใหม่ที่พัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชนและสร้างการเรียนรู้หลากหลายตามสมรรถนะของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 3) ยุทธศาสตร์การวิจัยและการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศเฉพาะทาง ทั้งนี้หากผู้บริหารคณะพยาบาลศาสตร์ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ตระหนักความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าวด้วยการกำหนดกลยุทธ์ ตัวชี้วัด จะสามารถทำให้คณะพยาบาลศาสตร์สามารถขับเคลื่อนไปได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ แนวคิดชุมชนเป็นฐาน

¹รองศาสตราจารย์ดร. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*ผู้ประสานการตีพิมพ์เผยแพร่ E-mail: hathaichanoknpru@gmail.com

Strategic and Strategy to Retreat Faculty of Nursing Rajabhat University in Changed Era: Community Innovation Underpin Community Based

Hathaichanok Buajaroen (Ph.D.)^{1*}, Darin Photangtham (Ph.D.)²

Abstract

This academic paper presents policy opinions on the review of strategies for driving innovation creation and development for communities based on community-based concepts. to accelerate the reform of the Faculty of Nursing under the jurisdiction of Rajabhat University. Three strategies could be set up for systems and policy mechanisms at Executive University. 1) Strategies to improve organizational management to facilitate the development of community innovation based on areas 2) Strategies for improvement and new curriculum development to improve the new curriculum that develops innovations for the community and creates a variety of learning according to the competencies of Rajabhat University 3) Research strategy and knowledge transfer to curriculum development for specialized excellence. However, if the administrators of the Faculty of Nursing under Rajabhat University realize the importance and necessity of setting strategies and indicators, they will be able to enable the Faculty of Nursing to keep pace with changes.

Keyword: Strategic and strategy, Faculty of Nursing Rajabhat university, community based

¹Associate Professor, Faculty of Nursing, Nakhon Pathom Rajabhat University

²Assistant Professor, Faculty of Management Science, Nakhon Pathom Rajabhat University

*Corresponding author E-mail: hathaichanoknpur@gmail.com

บทนำ

จากสถานการณ์ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงนโยบายของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมมีการประกาศแนวทางการพัฒนาคน โดยต้องการให้ตอบโจทย์ผลลัพธ์เป็นตัวตั้งกำลังคนที่มีความรู้สูงในอุตสาหกรรม การกำหนดโจทย์ตามเป้าหมายของ SMEs IDEs Smart ต่างๆ เป็นตัวตั้งในการขับเคลื่อนการพัฒนาคน^{1,2} การสร้างมูลค่าเพิ่มทางด้านสุขภาพ และสินค้า การสร้างธุรกิจแนวใหม่และการสร้างตลาด¹ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ในเรื่อง คุณภาพของวิศวกรรมคุณภาพสูง การสร้างทักษะใหม่ การพัฒนาทักษะและบทบาททักษะในการทำงาน การยกระดับ SMEs การสร้างแนวทางในการพัฒนา BCG³ การพัฒนาการดูแลสุขภาพ การสร้างตลาดในการดำเนินการรองรับการเปลี่ยนแปลงรวมถึงมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา 4 ประการคือ 1) ยุทธศาสตร์การผลิตกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรมที่มีคุณภาพสูงเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 2) ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ของประเทศและสร้างระบบนิเวศการวิจัย 3) ยุทธศาสตร์การสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ชุมชนสังคมและเศรษฐกิจ และ 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการศึกษาให้ทันสมัย มีคุณภาพ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้^{4,5}

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสะท้อนให้มหาวิทยาลัยราชภัฏจำเป็นต้องเร่งการปรับเปลี่ยนและกำหนดเป้าหมายของมหาวิทยาลัยให้ชัดเจน โดยเฉพาะการยกระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีจุดเด่นด้านการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ชุมชนสังคมและเศรษฐกิจ⁶ โดยนำหลักคิดเชิงระบบที่นำ

ใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based System) และนำใช้ทุนและศักยภาพของมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อน เร่งวางแผนเชิงระบบและจัดการเชิงรุก⁷ สร้างและพัฒนานวัตกรรมทางด้านชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมุมมองของผู้เขียนเชื่อว่า ผู้บริหารของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ปรับเปลี่ยนวิธีคิดและการทำงานของบุคลากรในองค์กรให้รู้ทุนและศักยภาพของตนเอง เข้าหาทุนและศักยภาพในชุมชนท้องถิ่นที่ตั้ง ออกแบบหลักสูตรใหม่ที่นำจุดเด่นของมหาวิทยาลัยมาเร่งสร้างกระบวนการพัฒนาให้ทันการเปลี่ยนแปลงแล้วระดับหนึ่ง ผู้เขียนจึงขอเสนอการทบทวนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนประเด็นการสร้างและพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชนตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อเร่งรัดการปฏิรูปคณะพยาบาลศาสตร์ ในสังกัดของมหาวิทยาลัยราชภัฏดังนี้

1) ยุทธศาสตร์การปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กร

วัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรให้ที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมชุมชนโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก

เป้าหมาย

1. ปรับวิธีคิดและเสริมสมรรถนะ

บุคลากรคณะพยาบาลศาสตร์ให้เข้าใจหลักคิดของการใช้ชุมชนเป็นฐาน เชื้อในศักยภาพและการจัดการของชุมชนท้องถิ่น และเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง

2. กำหนดเป้าหมายพัฒนานวัตกรรม

เพื่อชุมชน⁷ เชิงบูรณาการภารกิจของคณะพยาบาลศาสตร์ให้เป็นเชิงระบบบูรณาการในการทำงาน

3. มีการแปลงทรัพย์สินโดยบริหารจัดการด้วยการนำใช้ฐานข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ปรับโครงสร้างองค์กรให้สนับสนุนกระบวนการพัฒนานวัตกรรมชุมชนมุ่งสู่เป้าหมายของเชิงพาณิชย์และนำไปใช้ในชุมชนเพื่อตอบโจทย์ประเทศและสังคม^{7,8}

5. เสริมระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะนวัตกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรเพื่อชุมชนนำไปสู่นวัตกรรมเพื่อชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁹

6. วางแผนปรับระบบบริหารจัดการที่คล่องตัว แบบธรรมาภิบาลที่ดี

กลยุทธ์

1. สร้างเครือข่ายและค้นหาต้นแบบบุคลากรในองค์กรให้มุ่งเป้าพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชน โดยบูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัย

2. จัดโครงสร้างองค์กรแบบใหม่ โดยจัดตั้งหน่วยความร่วมมือระดับคณะ ต่างคณะ และระดับกลุ่มมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและระดับนานาชาติในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชน

3. แสวงหาการสนับสนุนศิษย์เก่าและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ร่วมระดมทุนในการบริหารจัดการสิ่งสนับสนุน การเรียนการสอนงานวิจัย และการบริการวิชาการ

4. ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผลักดันให้เกิด social engagement

5. เร่งรัดการสร้างประชาสัมพันธ์และสร้าง re-branding มหาวิทยาลัยราชภัฏผ่านสื่อทุกช่องทาง

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละการเพิ่มขีดความสามารถและสมรรถนะบุคลากร คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้รับการพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชนในเชิงบูรณาการ

2. ร้อยละของงบประมาณจากการแปลงทรัพย์สินที่ใช้ในการลงทุนเพื่อพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชน

3. จำนวนนวัตกรรมเพื่อชุมชนเพื่อตอบโจทย์ประเทศและสังคม

4. จำนวนนวัตกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรเพื่อชุมชนนำไปสู่นวัตกรรมเพื่อชุมชน

5. จำนวนเครือข่ายคู่ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเชิงบูรณาการกิจกรรม

2) ยุทธศาสตร์การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรใหม่

วัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรใหม่ที่พัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชนและสร้างการเรียนรู้หลากหลายตามสมรรถนะของคณะพยาบาลศาสตร์กับคณะอื่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

เป้าหมาย

1. จัดตั้งองค์กรอิสระเป็นศูนย์กลางด้านการพัฒนาศึกษาอย่างยั่งยืนของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. ปรับปรุงหลักสูตรเชิงบูรณาการระหว่างคณะของทุกมหาวิทยาลัยราชภัฏให้เป็นบัณฑิตที่มีความสามารถหลากหลายในการผลิตนวัตกรรม สร้างนวัตกรรมตามความต้องการของตลาด ออกแบบหลักสูตรแบบสหสาขาที่สร้างนวัตกรรมตอบโจทย์ชุมชนและเพื่อชุมชน⁸

3. เร่งรัดจัดการหลักสูตรที่สร้างอาชีพใหม่ที่ตอบโจทย์ชุมชนท้องถิ่น หลักสูตรที่หนุนเสริมการพัฒนางานวิจัยชุมชนในการสร้างและ

พัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชนสำหรับประชาชน โดย
ออกแบบการเรียนในระดับประกาศนียบัตร แล้ว
สะสมเป็นปริญญาตามที่ต้องการใช้งาน

4. ปรับปรุงกระบวนการจัดการ

หลักสูตรเชิงบูรณาการเข้าสู่ระบบการทำงาน
(work integrated course) หรือหลักสูตรแบบ
สะสมรายวิชาโดยเลือกตามความถนัด modular
course สำหรับวัยทำงาน

กลยุทธ์

1. ปรับโครงสร้างหน่วยงานด้าน

หลักสูตรเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีภารกิจ
การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ปรับปรุงหลักสูตรแบบ
บูรณาการศาสตร์เพื่อออกแบบนวัตกรรมเพื่อชุมชน
ผ่านการเรียนรู้ การวิจัย การบริการวิชาการ
และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2. ปรับวิธีคิดของผู้บริหารและ

บุคลากรในการออกแบบระบบการสะสมหน่วย
กิตในการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมและพัฒนา
ผู้เชี่ยวชาญการจัดการหลักสูตรที่สร้างอาชีพใหม่
ที่ตอบโจทย์ชุมชนท้องถิ่นหรือระบบการจัดการ
หลักสูตรแบบใหม่

3. ส่งเสริมระบบและกลไกการกำกับ

แผนประกันคุณภาพที่เอื้อต่อการบริหารจัดการ
และสร้างคุณภาพของหลักสูตรให้เป็นที่ยอมรับใน
ระดับชุมชน ระดับภูมิภาค และระดับสากล

ตัวชี้วัด

1. จำนวนหลักสูตรแบบบูรณาการ

ศาสตร์ที่ปรับรายวิชาในการออกแบบนวัตกรรม
เพื่อชุมชน

2. จำนวนหลักสูตรที่สร้างอาชีพใหม่ที่

ตอบโจทย์ชุมชนท้องถิ่น

3. ร้อยละของหลักสูตรใหม่คณะ

พยาบาลศาสตร์และคณะอื่นในมหาวิทยาลัยราช
ภัฏหนุนเสริมการพัฒนางานวิจัยชุมชนในการ
สร้างและพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชน

3) ยุทธศาสตร์การวิจัยและการถ่ายทอด องค์ความรู้สู่การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการ สอน

วัตถุประสงค์เพื่อบรรลุ
กระบวนการวิจัยและการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่การ
พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ
เฉพาะทาง

เป้าหมาย

1. จัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศงานเฉพาะ
ทางระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเฉพาะด้าน
นวัตกรรมเพื่อชุมชน ศูนย์วิจัยเพื่อนวัตกรรมเพื่อ
ชุมชนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือหน่วยวิจัย
นวัตกรรมเพื่อชุมชน เพื่อเป็นกลไกในการ
ขับเคลื่อน

2. ส่งเสริมให้บุคลากรมีสมรรถนะการ
วิจัยเชิงบูรณาการศาสตร์ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่การ
พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน⁹ การบริการ
วิชาการโดยเชื่อมโยงด้านสุขภาพในทุกความเฉพาะ
ทางของแต่ละมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่ความยั่งยืน¹⁰

3. พัฒนาระบบการดึงดูดนักวิจัยใน
ประเทศและต่างประเทศที่มีความสามารถและ
ศักยภาพในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชนและการ
เรียนการสอนแบบเฉพาะทาง

4. แสวงหาเครือข่ายความร่วมมือในการ
วิจัยและบริการวิชาการนวัตกรรมเพื่อชุมชนภายใต้
ร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม

กลยุทธ์

1. ปรับโครงสร้างงานเกี่ยวกับวิจัยในรูปแบบของการจัดตั้งศูนย์วิจัยที่หลากหลายสอดคล้องตามสมรรถนะและบริบทของมหาวิทยาลัย
2. ปรับวิธีคิดของบุคลากรในการทำวิจัยเชิงบูรณาการศาสตร์ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การบริการวิชาการ
3. ปรับระบบการประเมินและระบบกำกับการณ์ตีพิมพ์เผยแพร่ของงานวิจัยนวัตกรรมเพื่อชุมชนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
4. ส่งเสริมระบบการเปิดโอกาสแก่นักวิจัยที่มีวุฒิปริญญาเอกจากในประเทศและต่างประเทศหนุนเสริมการทำงานวิจัยพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชนและการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัย

ตัวชี้วัด

1. จำนวนศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทางระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏด้านนวัตกรรมเพื่อชุมชน จำนวนศูนย์วิจัยเพื่อนวัตกรรมเพื่อชุมชนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวนหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อชุมชน
2. จำนวนผลงานตีพิมพ์นวัตกรรมเพื่อชุมชนและการเรียนการสอน
3. จำนวนร้อยละผลงานเชิงบูรณาการวิจัยและบริการวิชาการที่ได้ใช้ประโยชน์ด้านคุณภาพชีวิต ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

บทสรุป

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยที่มีภารกิจของการทำงานเพื่อชุมชนท้องถิ่น และมุ่งมั่นในการสร้างบุคลากรวิชาชีพเฉพาะทาง ซึ่งคณะพยาบาลศาสตร์ในเครือมหาวิทยาลัยราชภัฏถือว่าเป็นพลังทางวิชาการสำหรับเป้าหมายการพัฒนาประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้มีศักยภาพในการพึ่งตนเองและตอบโจทย์ต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น แนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยให้ตอบสนองตามนโยบายใหม่ของประเทศที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยเร่งพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของคนในองค์กรตามยุทธศาสตร์ใหม่ในการพัฒนา 4 ประการคือ 1) ยุทธศาสตร์การผลิตกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรมที่มีคุณภาพสูงเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเน้นนวัตกรรมเพื่อชุมชน 2) ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ของประเทศและสร้างระบบนิเวศการวิจัย พัฒนา โภทย์และการทำงานวิจัยที่ตอบสนองต่อชุมชนท้องถิ่น 3) ยุทธศาสตร์การสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ชุมชนสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการศึกษาให้ทันสมัย มีคุณภาพ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการกับการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อชุมชนท้องถิ่นได้¹ ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏควรวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ในการมุ่งเป้าพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชนโดยนำหลักคิดเชิงระบบใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based System) เพื่อให้เกิดวิธีคิดในการสร้างภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในทิศทางใหม่ และเกิดการพัฒนาลูกสูตรที่ทันสมัยและตอบโจทย์การพัฒนาได้ในที่สุด

References

1. Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. Strategy of the Ministry of Higher Education, Science, Research, and Innovation, Fiscal Year 2020 [unpublished]. Bangkok: [n.p.]; 2019. (in Thai)
2. The Government Gazette. Act Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council [unpublished]. Bangkok: [n.p.]; 2019. (in Thai)
3. Maesincee S. Operating policy of Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation was announced by Minister of Higher Education, Science, Research and Innovation at the executive meeting of Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation [unpublished]. Bangkok: [n.p.]; 2019. (in Thai)
4. Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council. New S-curve personnel demand trends and manpower development policy direction of the country 2020–2024. Bangkok: Printable Company Limited; 2019. (in Thai)
5. Meeting of the Presidents of Rajabhat University. Rajabhat University Strategic Plan for Local Development, 20 Years (2017-2036), Revised October 11, 2018 [unpublished]. Bangkok: [n.p.]; 2018. (in Thai)
6. Thompson D. Accelerating the growth of the next generation of innovators, Ohio State Entrepreneurial. Business Law Journal 2013; 8(2): 379-392.
7. Ruchiwit M, Patchotasingh M, Phanphairoj K. Strategies for creating innovators in Thailand's Higher Education. Journal of Medical Education and Curricular Development 2019; 6: 1–10.
8. Ito H, Kawazoe N. Active learning for creating innovators: employability skills beyond industrial needs. International Journal of Sustainability in Higher Education 2015; 4(2): 81-91.
9. Bennett S, Lockyer L, Agostinho S. Towards sustainable technology-enhanced innovation in higher education: advancing learning design by understanding and supporting teacher design practice. British Journal of Educational Technology 2018; 49(6): 1014–1026
10. Iyer-Raniga U, Andamon MM. Transformative learning: innovating sustainability education in built environment. International Journal of Sustainability in Higher Education 2016; 17(1): 105-122.